

1 Ciężar dowodu

1.1 Jakie zasady obowiązują w odniesieniu do ciężaru dowodu?

Ciężar dowodu spoczywa na osobie, która się na niego powołuje, co wyraźnie wynika z art. 562 maltańskiego kodeksu organizacji i postępowania cywilnego: „ciężar udowodnienia faktu spoczywa we wszystkich przypadkach na stronie, która się na niego powołuje”.

1.2 Czy obowiązują zasady, które wyłączają konieczność dowodzenia niektórych faktów? W jakich przypadkach? Czy możliwe jest przedstawienie dowodu w celu obalenia szczególnego domniemania prawnego?

Tak, istnieją takie przepisy i można je znaleźć w art. 627 i nast. kodeksu organizacji i postępowania cywilnego. W art. 627 wymienia się dokumenty, które nie wymagają przedstawienia żadnego innego dowodu ich autentyczności niż ten, który znajduje się na ich pierwszej stronie, w tym:

akty rządu maltańskiego, podpisane przez ministra lub dyrektora departamentu, z którego pochodzą, lub w przypadku jego nieobecności przez zastępcę, asystenta lub innego urzędnika niższego rangą, upoważnionego do podpisywania takich aktów;

rejstry dowolnego departamentu rządu maltańskiego;

wszelkie akty rządowe podpisane przez właściwe organy i zawarte w dzienniku urzędowym;

akty rządu maltańskiego wydrukowane z upoważnienia rządu i należycie opublikowane;

akty i rejestry sądów państwowych i kościelnych na Malcie;

zaświadczenia wydane przez Państwowy Urząd Ewidencji (Public Registry Office) i Urząd Ksiąg Wieczystych (Land Registry);

protest morski sporządzony z upoważnienia Pierwszej Izby Sądu Cywilnego;

inne dokumenty, o których mowa w ustawie o żegludze handlowej (w tym świadectwa rejestracji podpisane przez sekretarza lub innego upoważnionego urzędnika i każda inna treść zapisana na świadectwie rejestracji, która wydaje się być podpisana przez sekretarza lub innego upoważnionego urzędnika).

Można przedłożyć inne dokumenty, których treść jest zwolniona z ciężaru dowodu, niemniej wymagają one przedstawienia dowodu ich autentyczności, tj.:

akty i rejestry dowolnego podmiotu lub organu publicznego, umocowanego lub uznanego przez prawo lub rząd;

akty i rejestry parafialne dotyczące narodzin, małżeństw i zgonów, a także dyspozycje wydane zgodnie z prawem w obecności proboszcza;

akty i rejestry notariuszy na Malcie;

księgi handlowe przechowywane zgodnie z prawem, tylko w odniesieniu do umowy lub transakcji o charakterze handlowym;

księgi pośredników publicznych przechowywane zgodnie z prawem, w odniesieniu do dowolnej sytuacji, jaka może mieć miejsce między umawiającymi się stronami w sprawach handlowych.

Istnieje możliwość przedstawienia dowodów, które są sprzeczne z treścią tego rodzaju dokumentów.

Oprócz wspomnianych dokumentów istnieje inne domniemanie regulowane w rozdziale 16 zbioru praw Malty, tj. kodeksie cywilnym, mianowicie że dziecko zrodzone z małżeństwa pochodzi od męża matki. Powyższe domniemanie prawne można obalić za pomocą pozwu sporządzonego pod przysięgą złożonego w Wydziale Rodzinnym Sądu Cywilnego oraz przedstawienia dowodów obalających takie domniemanie.

1.3 Do jakiego stopnia sąd musi być przekonany o fakcie, aby oprzeć orzeczenie na istnieniu tego faktu?

Aby wydać orzeczenie w sprawach cywilnych, sąd musi stwierdzić, w oparciu o ocenę prawdopodobieństwa, że przedstawione dowody są wystarczające.

2 Postępowanie dowodowe

2.1 Czy dowód przeprowadza się zawsze na podstawie wniosku strony czy sędzia w niektórych przypadkach może również przeprowadzić dowód z urzędu?

Każda ze stron postępowania, bez względu na jej interesy, może złożyć wyjaśnienia na własny wniosek, na wniosek którejkolwiek ze stron lub w przypadku wezwania przez sąd z urzędu. W przypadku gdy postępowanie wszczynają na podstawie pozwu sporządzonego pod przysięgą, należy sporządzić listę świadków. Ta sama reguła ma zastosowanie do odpowiedzi sporządzonej pod przysięgą – musi ona zawierać listę świadków. Jeżeli strona zamierza powołać świadka, który nie został wcześniej wskazany w ten sposób, należy złożyć odpowiedni wniosek.

2.2 Co się dzieje po przyjęciu wniosku dotyczącego przeprowadzenia dowodu?

Po przyjęciu wniosku o przeprowadzenie dowodu wzywa się świadków do stawienia się w sądzie za pośrednictwem wezwania wydanego na wniosek strony, która chce przeprowadzić dowody z zeznań tych świadków. Wnioski o wydanie takiego wezwania można składać w Sądzie Pokoju (dla Malty) i w Niższej Izbie Sądu Pokoju (dla Gozo) w formie ustnej.

2.3 W jakich przypadkach sąd odrzuci wniosek dowodowy strony?

Sąd może odrzucić wniosek strony o przeprowadzenie dowodu, w przypadku gdy osobą wezwaną jest adwokat, reprezentant prawny lub duchowny.

Ponadto, co do zasady, żadna osoba obecna na posiedzeniu nie może zostać wezwana jako świadek w tej samej sprawie. Sąd wedle swojego uznania może jednak odstąpić od tej zasady w szczególnych przypadkach, jeżeli istnieją ku temu uzasadnione powody. Istnieją także specjalne przepisy, które regulują zachowanie tajemnicy służbowej i nie pozwalają na ujawnianie tajnych i poufnych informacji. Ponadto wniosek może zostać odrzucony, jeżeli sąd uzna, że zeznanie świadka jest nieistotne.

2.4 Jakie wyróżnia się środki dowodowe?

Istnieją trzy sposoby przedstawienia dowodów tj. w postaci dokumentów, osobiście i własnymi słowami (*viva voce*) oraz w postaci pisemnych oświadczeń pod przysięgą.

2.5 Jakie metody stosuje się w celu uzyskania dowodów ze świadków i czym się one różnią od środków uzyskiwania dowodów z biegłych? Jakie obowiązują zasady w odniesieniu do składania dowodów pisemnych i ekspertyz/opinii biegłych?

Zgodnie z ogólną zasadą świadkowie zeznają na rozprawie jawnej podczas posiedzenia sądu i *viva voce*. Prawo przewiduje jednak możliwość korzystania z innych metod przeprowadzania dowodów, przedstawionych poniżej.

Dowody można przedstawiać za pomocą pisemnego oświadczenia pod przysięgą zarówno w przypadku świadków zamieszkujących na Malcie, jak i tych zamieszkujących za granicą.

W przypadku osoby, która zamierza wyjechać z Malty, jest w złym stanie zdrowia lub w podeszłym wieku lub która może umrzeć lub stać się niezdolna do złożenia zeznań, zanim sprawa trafi na wokandę, lub która nie jest w stanie stawić się na rozprawę, sąd może wyznaczyć asystenta sądowego, który

przesłucha taką osobę. W takim przypadku pytania stawiane świadkowi wraz z jego odpowiedziami odnotowuje się na piśmie, a następnie świadek podpisuje swoje zeznanie lub stawia krzyżyk zamiast podpisu.

Sąd może także wyznaczyć dodatkowego sędziego, aby przesłuchał określonego świadka, jeżeli nie może on opuścić swojego domu ze względu na wiek. Jeżeli świadek mieszka za granicą, adwokat może złożyć wniosek o przesłuchanie danej osoby za pośrednictwem wniosku o pomoc prawną – strona wnosząca o przesłuchanie danego świadka sporządza pytania na piśmie oraz dołącza imię i nazwisko oraz adres osoby, która będzie obecna w jej imieniu przy przesłuchaniu świadka.

Jeżeli sąd uzna za to stosowne, może zezwolić na sporządzenie nagrania audio lub wideo z zeznań świadka.

Sąd może powołać biegłych sądowych, upoważniając ich do przesłuchiwania i zaprzysięgania świadków.

W przypadku powołania biegłego sądowego do przesłuchania świadków dysponuje on takimi samymi środkami jak sąd.

2.6 Czy istnieją silniejsze i słabsze środki dowodowe?

Wszystkie środki dowodowe uważa się za jednakowo ważne.

2.7 Czy udowodnienie określonych faktów wymaga oznaczonych środków dowodowych?

Nie, ale zawsze należy przedstawić najlepszy możliwy dowód.

2.8 Czy świadkowie są zobowiązani przepisami prawa do zeznawania?

Tak, prawo zobowiązuje wszystkich wezwanych świadków do złożenia zeznań. Nie można jednak zmusić świadka do odpowiedzi na pytania, które mogą spowodować wszczęcie wobec niego postępowania karnego.

2.9 W jakich przypadkach mogą odmówić składania zeznań?

Małżonek jednej ze stron postępowania może być świadkiem i może zostać zobowiązany do złożenia zeznań w sprawie na wniosek którejkolwiek strony. Nie można jednak zmusić męża, aby ujawnił informacje, które żona powierzyła mu w zaufaniu w trakcie ich małżeństwa, i na odwrót, nie można też zmusić jednego z małżonków do odpowiedzi na pytania, które mogą spowodować wszczęcie postępowania karnego wobec drugiego małżonka.

Inne przypadki zwolnienia dotyczą adwokatów, reprezentantów prawnych lub duchownych. Jeżeli adwokat lub reprezentant prawny uzyska zgodę swojego klienta lub jeżeli duchowny uzyska zgodę osoby, którą spowiadał, wówczas można ich przesłuchać na okoliczność znanych im kwestii (za ich zgodą); adwokata i reprezentanta prawnego – na okoliczność faktów, jakie mógł podać im klient w związku ze sprawą, oraz duchownego – na okoliczność faktów, jakie mogły się stać znane duchownemu w ramach tajemnicy spowiedzi lub w trakcie spowiedzi.

Bez zarządzenia sądu nie można wzywać księgowych, lekarzy, pracowników socjalnych, psychologów i pracowników poradni małżeńskich do ujawnienia informacji przekazanych im przez klientów, które są objęte tajemnicą zawodową lub które osoby takie pozyskały, wypełniając swoje obowiązki zawodowe. Ograniczenie to obejmuje także tłumaczy ustnych, którzy zostali zatrudnieni do przekazywania tego rodzaju poufnych informacji.

Świadek związany tajemnicą służbową nie może ujawniać tajnych i poufnych informacji, z wyjątkiem określonych okoliczności przewidzianych w przepisach prawa mających zastosowanie do danej sprawy.

2.10 Czy osoba, która odmawia złożenia zeznań, może być ukarana lub zmuszona do zeznawania?

Jeżeli prawidłowo wezwany świadek nie stawia się na wezwanie, jest on winny obrazy sądu i zostaje w trybie natychmiastowym skazany i ukarany grzywną. Sąd może również wydać nakaz doprowadzenia do sądu lub zatrzymania w celu zmuszenia świadka do stawienia się w sądzie celem złożenia przed nim zeznań. Sąd może jednak uchylić grzywnę nałożoną na świadka, jeżeli przedstawi on dostateczne powody, które doprowadziły do jego niestawiennictwa.

2.11 Czy przewiduje się, że od niektórych osób nie można uzyskać dowodów?

W charakterze świadków mogą wystąpić wszystkie osoby będące w pełni władz umysłowych, o ile nie ma zastrzeżeń co do ich kompetencji. Wiek świadka jest bez znaczenia, pod warunkiem że rozumie on, iż nie należy składać fałszywych zeznań.

2.12 Jaką rolę odgrywa sędzia i strony w przesłuchaniu świadka? W jakich warunkach można przesłuchać świadka w trybie wideokonferencji lub za pośrednictwem innych środków technicznych?

Podczas przesłuchania bezpośredniego lub przesłuchania przez drugą stronę (przesłuchania krzyżowego) sąd może zadać świadkowi każde pytanie, jakie uzna za konieczne lub wskazane. Z kolei każda ze stron postępowania, bez względu na jej interesy, może złożyć wyjaśnienia na własny wniosek, na wniosek którejkolwiek ze stron lub w przypadku wezwania przez sąd z urzędu.

W sprawach z udziałem małoletnich sąd co do zasady przesłuchuje nieletnich przy drzwiach zamkniętych lub wyznacza adwokata dziecięcego do przesłuchania małoletniego.

Świadków zamieszkujących poza granicami Malty można przesłuchać za pomocą wideokonferencji.

3 Ocena dowodów

3.1 Czy istnieją ograniczenia nałożone na sąd dotyczące uwzględniania przez sąd w orzeczeniu dowodów, które zostały zebrane przez stronę niezgodnie z prawem?

Jeżeli dowodów nie przeprowadzono za pomocą środków niezgodnych z prawem, nie istnieją żadne przeszkody, aby sąd wydał wyrok. Jedynym wyjątkiem jest fakt, że co do zasady sąd nie uwzględnia dowodów dotyczących okoliczności faktycznych, o których świadek dowiedział się od osób trzecich, ani okoliczności faktycznych zgłoszonych przez inne strony, których nie można wezwać do złożenia zeznań w tej sprawie.

3.2 Czy moje oświadczenie, jako strony w sprawie, uznaje się za dowód?

Tak, oświadczenia składane przez stronę w sprawie są dopuszczalne.

Ostatnia aktualizacja: 22/03/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.